

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 24. janvārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 9/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 5. punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017. gada 2. martam) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 89. un 91. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteica, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības pieprasīt ārzemniekam, kurš Latvijas Republikā saņēmis atestātu par vidējo izglītību, turklāt apguvis vidējās izglītības programmu valsts valodā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) (datums) lēmumu atstāts negrozīts Pārvaldes Uzturēšanās atļaujas nodaļas lēmums par atteikšanos izsniegt Pieteikuma iesniedzējai pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Lēmums pamatots ar to, ka saskaņā ar apstrīdēto normu Pieteikuma iesniedzēja nav iesniegusi pierādījumus par vidējās izglītības programmas apguvi valsts valodā. Pieteikuma iesniedzēja vērsusies tiesā ar pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru viņai tiktu piešķirta pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā. Konstatējot, ka Pieteikuma iesniedzēja vidējo izglītību ieguvusi mazākumtautību programmā, tikai atsevišķus mācību priekšmetus apgūstot valsts valodā, tiesa pieteikumu noraidījusi. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai ir piemērota un pieteikumā ir norādīts, ka šī norma aizskar viņai Satversmē noteiktās pamattiesības, jo pieļauj diskrimināciju valodas un nacionālās piederības dēļ.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Administratīvās rajona tiesas spriedums, ar kuru noraidīts pieteikums par

pienākuma uzlikšanu Pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tika pārsūdzēts apelācijas instances tiesā. Arī Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu noraidījusi, vienlaikus atzītot par tiesisku Pārvaldes (datums) lēmumu. Tiesvedība attiecīgajā administratīvajā lietā noslēgusies ar Senāta rīcības sēdes lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu. Minētais lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad Senāts rīcības sēdē ir nolēmis atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību lietā (numurs), tas ir, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 13. janvārī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību no Satversmes 1. panta izrietošajam samērīguma principam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka samērīguma principa izvērtēšana ir vērsta uz tādām normām, kurās ietverti tiesību ierobežojumi. Samērīguma pārbaudei tiek pakļauts konkrēto tiesību ierobežojums (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 11. punktu*). Tādējādi pamattiesību ierobežojuma atbilstības samērīguma principam izvērtējums nav izdalāms atsevišķi un ir vērtējams, pārbaudot pieteikumā ietverto juridisko pamatojumu par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja lūdz arī izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 89. pantam.

Satversmes 89. pants vispārīgi noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Pamatojot apstrīdētās normas neatbilstību šim pantam, ir jāpamato, kādas papildu tiesības un saistības, kas neietilpst Satversmes pamattiesību pantu tvērumā, attiecībā uz konkrēto situāciju izriet no Satversmes 89. panta. Pieteikumā šāds pamatojums nav iekļauts.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.3. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. pantam.

Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; 3) vai atšķirīgajai attiecībai ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sal. ar Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra spriedumu lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*).

Satversmes tiesa arī atzinusi, ka Satversmes 91. pantā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti principi: vienlīdzības princips – panta pirmajā teikumā – un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā. Diskriminācijas aizlieguma princips papildina, precizē un palīdz piemērot vienlīdzības principu konkrētās situācijās. Diskriminācijas aizlieguma principa mērķis ir izskaust atšķirīgu attieksmi, kas balstīta uz kādu nepieļaujamu kritēriju (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-28-0306 9. punktu*). Šādi kritēriji ir, piemēram, dzimums, rase, nacionālā piederība, reliģiskā pārliecība, piederība pie noteiktas sociālās grupas (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-25-01 7.1. punktu*). Tāpēc, pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību Satversmes 91. panta otrajam teikumam, pieteikumā papildus jāpamato, ka atšķirīgā attieksme ir balstīta uz kādu no aizliegtajiem kritērijiem.

Pieteikumā šāds pamatojums nav ietverts. Tajā vienīgi citētas Satversmes, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas normas, kā arī vispārīgi norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertais kritērijs „apguvis vidējās

izglītības programmu valsts valodā” ir nesamērīgs un diskriminē personas uz nacionalitātes un valodas pamata. Tomēr šādas vispārīgas norādes nav uzskatāmas par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Turklāt pieteikumā ietverti vairāki apsvērumi, kas norāda uz to, ka Pieteikuma iesniedzēja apstrīd tiesas veikto apstrīdētās normas interpretāciju un piemērošanu konkrētā administratīvajā lietā. Tomēr arī šādi argumenti nav uzskatāmi par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Satversmes tiesas kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence pārvērtēt tiesas veikto tiesību normu interpretāciju un piemērošanu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to arī šajā daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 9/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš